

Nr 108.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1918 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 8 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition gjorda framställning rörande anslag till lantmannaskolor ävensom två i ämnet väckta motioner.

Under punkt 8 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels godkänna av departementschefen tillstyrkta tillägg till gällande grunder för statsunderstöd för lantmannaskolor att tillämpas från och med läsåret 1918—1919;

dels ock höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna förslagsanslaget till lantmannaskolor från 200,000 kronor med 40,000 kronor till 240,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 25—37 i nionde huvudtiteln.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen nr 78 i första kammaren av herr *Hellberg m. fl.* och nr 124 i andra kammaren av herr *von Sneidern m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolorna under läsåret 1918—1919 måtte anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 48,000 kronor.

Motioner.

Uti Kungl. Maj:ts förevarande framställning föreslås förutom en höjning av det ordinarie anslaget till ifrågavarande skolor från 200,000 kronor med 40,000 kronor till 240,000 kronor visst tillägg till gällande grunder för statsunderstöd till lantmannaskolor. Detta tillägg avser att

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 10 saml. 50 häft. (Nr 108—110.) 1

möjliggöra inrättande jämsides med de enligt nuvarande grunder anordnade kurser av särskilda niomånaders kurser eller eventuellt för ort, där sådant skulle befinnas lämpligare, av fyramånaders fortsättningskurser till den ordinarie femmånaderskursen, detta i syfte att tillfredsställa en på många håll länge närd önskan, att personer, särskilt innehavare av medelstora lantbruk, måtte kunna vid lantmannaskola beredas tillfälle att förvärva dels mera grundliga insikter i lantbrukets huvudämnen, dels ock kunskaper i vissa för den nutida lanthushållningen viktiga ämnen såsom maskin- och redskapslära samt lantbruksekonomi, vilka ämnen på grund av bristande tid icke kunnat inrymmas i den nuvarande vinterkursen.

Tillägget ifråga har i statsrådsprotokollet sammanfattats sålunda:

Därest vid lantmannaskola hålles fristående, sammanhängande kurs om minst trettiosex veckor, må, under förutsättning att under de tre närmast föregående läsåren elevantalet vid skolans ordinarie kurs uppgått i medeltal till minst 30, samt att i kursen deltaga minst 15, högst 30 elever, statsunderstöd till dylik kurs utgå med ej mindre grundanslag å 3,000 kronor än även tilläggsanslag å högst 2,000 kronor,

med rätt för Kungl. Maj:t att på grund av särskilda omständigheter bevilja statsunderstöd, oaktat villkoren i fråga om elevantal icke äro uppfyllda,

samt under villkor i övrigt:

att inom orten tillskjutes ett belopp, som med inräknande av elevavgifterna uppgår minst till det belopp, varmed statsunderstödet till skolan överstiger grundanslaget;

att lantbruksstyrelsen efter hörande av vederbörande inspektör över den lägre lantbruksundervisningen vitsordar skolans lämplighet för hållande av dylik kurs;

att för varje 1,000 kronor av statsunderstödet minst två frielever eller dubbla antalet elever mot halv undervisningsavgift äga åtnjuta undervisning vid kursen, i den mån de obemedlade eller mindre bemedlade inträdesberättigade sökande, vilka anmäla sig till erhållande av sådan förmån, samt de obemedlade eller mindre bemedlade elever vid kursen, vilka erhållit understöd av statsmedel till genomgående av kurs vid lantmannaskola, uppgå till motsvarande antal;

att skolan underkastar sig den kontroll, Kungl. Maj:t i varje särskilt fall finner skäl föreskriva, samt

att skolan årligen avgiver berättelse om sin verksamhet.

Därest vid lantmannaskola hålles fortsättningskurs om minst sexton veckor för elever, som genomgått ordinarie kurs vid dylik skola, må, under ovan angivna förutsättningar beträffande elevantal, statsunderstöd

till dylik kurs utgå med 3,000 kronor oberoende av bidrag från orten samt i övrigt under samma villkor och med enahanda rätt för Kungl. Maj:t, som ovan nämnts.

Utskottet, som i likhet med departementschefen håller före, att en undervisningsform sådan som den nu föreslagna bör kunna hava en betydelsefull uppgift att fylla, har i huvudsak icke något att erinra mot det föreslagna tillägget till gällande grunder för statsunderstöd till lantmannaskolor. Endast i ett avseende vill utskottet ifrågasätta en komplettering därav. Med hänsyn nämligen till angelägenheten att vid de föreslagna nya kurserna jämväl personer från annat län än det, där lantmannaskolan är anordnad, beredes tillfälle att draga nytta av dessa kurser, anser utskottet, att bland nämnda tilläggsbestämmelser även bör införas stadgande därom, att för varje 1,000 kronor av statsunderstödet minst två elever ifrån annat län än det, där skolan är förlagd, må äga åtnjuta undervisning vid kursen, i den mån inträdesberättigade sökande från andra län uppgå till motsvarande antal.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av det ordinarie förslagsanslaget till lantmannaskolor föranleder ingen invändning från utskottets sida.

Vad därefter angår de i ämnet väckta motionerna, så avse de beviljande för år 1919 av ett extra anslag för beredande på grund av dyrtiden av ökat understöd åt ifrågavarande skolor.

Under erinran att innevarande års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t för beredande av sådant understöd till de statsunderstödda folkhögskolorna å extra stat för år 1919 beviljat ett anslag motsvarande 20 procent av det av Kungl. Maj:t begärda ordinarie anslaget och då utskottet är av den uppfattningen, att ett motsvarande förhöjt understöd bör beredas lantmannaskolorna, biträder utskottet det av motionärerna framställda förslaget i sådant avseende.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning

dels godkänna av departementschefen tillstyrkta tillägg till gällande grunder för statsunderstöd för lantmannaskolor med däri av utskottet föreslagen förändring att tillämpas från och med läsåret 1918—1919;

dels ock höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar»

upptagna förslagsanslaget till lantmannaskolor från 200,000 kronor med 40,000 kronor till 240,000 kronor; 2) med bifall till de i ämnet väckta motioner för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolorna under läsåret 1918—1919 anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 48,000 kronor.

Stockholm den 23 maj 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 107.
